

स वै राजा हरिश्चन्द्रस्त्वैकव इति स्मृतः । आहर्त्ता राजसूयस्य सम्राडिति च विश्रुतः । ०५१
 हरिश्चन्द्रस्य पुत्रोऽभूद्रोहितो नाम वीर्यवान् । येनेदं रोहितपुरं कारितं राष्ट्रसिद्धये ।
 कृत्वा राज्यं स राजर्षिः पालयित्वा तथा प्रजाः । संसारासारतां ज्ञात्वा द्विजेभ्यस्तपुरन्ददौ ।
 हरितो रोहितस्थाय चञ्चुर्हारित उच्यते । विजयस्य सुदेवस्य चञ्चुपुत्रौ बभूवतुः ।
 जेता चक्षस्य सर्वस्य विजयस्तेन स स्मृतः । रुरुकस्तनयस्तस्य राजा धर्मार्थकोविदः ।
 रुरुकस्य वृकः पुत्रो वृकादाजस्तु जज्ञिवान् । शकैर्यवनकाम्बोजैः पारदैः पङ्क्तैः सह । ०५२
 हैहयास्तालजङ्गास्य निरस्यन्ति स्म तं नृप । नात्यर्थं धार्मिकस्तात स हि धर्मयुगेऽभवत् ।
 सगरस्तु सुतो बाहोर्जज्ञे सह गरेण सः । और्वस्थाश्रममासाद्य भार्गवेणाभिरक्षितः ।
 आग्नेयमस्तं लब्ध्वा च भार्गवात्मगरो नृपः । जिगाय पृथिवीं हत्वा तालजङ्गान् सहैहयान् ।
 शकानां पङ्क्तवानाञ्च धर्मं निरसदच्युतः । क्षत्रियाणां कुरुश्रेष्ठ पारदानां स धर्मवित् ।
 इति श्रीमहाभारते खिलेषु हरिवंशे हरिवंशपर्वणि त्रिशङ्कुचरिते त्रयोदशोऽध्यायः ॥ १३ ॥

॥ जनमेजय उवाच ॥ कथं स सगरो जातो गरेणैव सहाच्युतः । किमर्थञ्च शकादीनां क्षत्रियाणां महौजसां । ०५३
 धर्मं कुलोचितं क्रुद्धो राजा निरसदच्युतः । एतन्मे सर्वमाचक्ष्व विलसरेण तपोधन ।
 ॥ वैशम्पायन उवाच ॥ बाहोर्व्यसनिनस्तात हतं राज्यमभूत्किल । हैहयैस्तालजङ्गैश्च शकैः सार्द्धं विश्राम्यते ।
 यवनाः पारदाश्चैव काम्बोजाः पङ्क्ताः खशाः । एते ह्यपि गणाः पञ्च हैहयार्थं पराक्रमन् ।
 हृतराज्यस्तदा राजा स वै बाह्वर्जनं धयौ । पत्न्या चानुगतो दुःखी वने प्राणानवाहजत् ।
 पत्नी तु यादवी तस्य सगर्भा पृष्ठतोऽन्वगात् । सपत्न्या तु गरस्तस्यै दत्तः पूर्वमभूत्किल । ०५४
 सा तु भर्तुश्चितां कृत्वा वने तामध्यरोहत । और्वस्तां भार्गवस्तात कारुण्यात्समवारयत् ।
 तस्याश्रमे च तं गर्भं गरेणैव सहाच्युत । व्यजायत महाबाहुं सगरं नाम पार्थिवं ।
 और्वस्तु जातकर्मादि तस्य कृत्वा महात्मनः । अध्याप्य वेदानखिलांस्ततोऽस्तं प्रत्यपादयत् ।
 आग्नेयन्तु महाबाह्वरमरैरपि दुःसहं । स तेनास्त्वबलेनजौ बलेन च समन्वितः ।
 हैहयान्निजघानाशु क्रुद्धो रुद्रः पशून्निव । आजहार च लोकेषु कीर्त्तिं कीर्त्तिमताम्बरः । ०५५
 ततः शकान् सयवनान् काम्बोजान् पारदांस्तथा । पङ्क्तांश्चैव निःशेषान् कर्तुं व्यवसितः किल ।
 ते बध्यमाना वीरेण सगरेण महात्मना । वशिष्ठं शरणं गत्वा प्रणिपेतुर्मनोषिणं ।
 वशिष्ठस्त्वय तान् दृष्ट्वा समयेन महाद्युतिः । सगरं वारयामास तेषां दत्त्वाऽभयन्तदा ।
 सगरः स्वाम्प्रतिज्ञाञ्च गुरोर्वाक्यं निश्चय्य च । धर्मं जघान तेषां वै वैशान्यत्वं चकार ह ।
 अर्द्धं शकानां शिरसा मुण्डयित्वा व्यसर्जयत् । यवनानां शिरः सर्वं काम्बोजानां तथैव च । ०५६
 पारदा मुक्तकेशाश्च पङ्क्ताः शशुधारिणः । निःस्त्राध्यायवषट्काराः कृतास्तेन महात्मना ।
 शका यवनकाम्बोजाः पारदाः पङ्क्तास्तथा । कोलिर्षाः समहिजा दार्वाशोलाः सकेरलाः ।
 सर्वे ते क्षत्रियास्तात धर्मक्षेत्रां निराकृतः । वशिष्ठवचनाद्राजन् सगरेण महात्मना ।